

Planera långsiktigt för underhåll

Text: Anders Östberg

Foto: Anders Lundell

En underhålls- och förnyelsefond är ett sätt för en vägförening att i förväg sätta av pengar i budgeten för framtida investeringar och kända, större utgifter. En sådan planering kan innehålla tidpunkter och kostnader för återkommande, större åtgärder inom föreningen. Exempel på det kan vara när vägen måste asfalteras om eller när samtliga lampor i vägbelysningen behöver bytas.

Visserligen kan styrelsen föreslå ändrade medlemsavgifter varje år som en dyrare investering eller underhåll ska göras, men de flesta föredrar en kontinuitet. Det blir lättare även för den enskilda medlemmen att planera sin ekonomi om vägavgiften är mer förutsättbar. Många framhäver rättvisa som främsta skäl för en långsiktig plan för underhållskostnader.

Motivet är att de som använder och sliter på vägen just nu också skall bidra till att den går att köra på även framöver. Men viktigt är också de lagkrav som finns, enligt 19§ SFL, att vissa samfällighetsföreningar måste göra fondavsättningar. Exempelvis på föreningar som behöver göra detta är föreningar med en större väg eller V/A-anläggning.

Vägföreningens uppgift är att ansvara för drift och underhåll av sin enskilda väg. De föreningar som i sina stadgar har inskrivet att man skall avsätta ett visst årligt belopp till en underhålls- och förnyelsefond, skall också ha en plan för hur dessa pengar skall användas.

Oftast är det rationellt att avsätta mest resurser för det förebyggande underhållet och det är ju här som Underhålls- och förnyelseplanen kommer in i bilden. Strategiskt är det viktigt att ha en långsiktig plan för hur föreningens medel kan användas på bästa sätt, både ur ekonomisk och kvalitetsmässig synpunkt. Fokusera vad som är viktigt och innebär större resurser, fastna inte i mindre frågeställningar.

Vi tänker oss en förening som förvaltar en 10 km lång asfalterad väg samt 4 km grusväg. Åtgärder som är aktuella att ingå i planen kan vara följande: Återställande av nytt asfaltslitlager, dikning och utbyte av trummor, avverkning av träd i vägområdet och liknande.

Planen kan då uppbyggas på några olika sätt, antingen ur åtgärdssynpunkt eller indelning i delsträckor. Utifrån tillgängliga ekonomiska medel bestämmer man sig för i vilket intervall man kan utföra dessa åtgärder. ▲

Nedan beskrivs en variant på hur en plan kan se ut. För respektive år anges vilka belopp som behövs investeras i olika åtgärder.

Åtgärdsår/aktivitet	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6
Dikning, trumbyte. Sträcka 1 + 2	60 000					
Asfalt. Sträcka 1 + 2		275 000				
Bärighetshöjning, dikning, trumbyte. Sträcka 3			100 000			
Dikning, trumbyte. Sträcka 4				40 000		
Asfalt . Sträcka 3 + 4					300 000	
Dikning, trumbyte. Grusdelen						50 000

Då och då behövs rejäla renoveringar av vägen göras, och då kan det vara bra att ha en underhålls- och förnyelsefond för finansieringen.

Här är förslag på ungefärlig intervall för åtgärderna:

Beläggning bör under normala förhållanden ha en livslängd på 20-30 år, givetvis beroende på trafikmängd, trafikkategori, vägkroppens kvalité etc. En viktig förutsättning är också att det förebyggande belägningsunderhållet sköts på ett professionellt sätt.

Dikning på en grusväg bör utföras med 8-10 års intervall i normalfallet, medan man på det belagda vägnätet bör kunna räkna med 10-15 års intervall.

Kantskärning bör komplettera grusningen i ett intervall om 3-5 år i ett idealförhållande. Välj mellan vanligt slitlagergrus (0-18 mm) eller ett fraktionerat grusmaterial (4-8 mm eller liknande). Det senare alternativet är oftast fördelaktigt ekonomiskt sett. Kom ihåg att ta hand om och återvinna ert grus.

De ekonomiska tillgångarna får avgöra med vilket intervall man kan utföra planerade åtgärder. Det kan vara ekonomiskt fördelaktigt att inte plöttra sönder planen i för små enheter, utan istället samla ihop åtgärderna till en plan där man investerar i två- eller treårsintervall. Planen skall givetvis bygga på en noggrann inventering av vägens status. Då man utför åtgärder etappvis är det viktigt att de utförs i rätt ordning, så att kvalitén i slutändan blir så bra som möjligt.

Om ni loggar in på Medlemssidorna på förbundets hemsida, revriks.se, finns det mer information om fondering och planer för underhåll.

Även i vår bok EVA-REV finns information om detta, den beställer du via mejl till kansliet@revriks.se.